

ПРО АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНУ РЕФОРМУ В УКРАЇНІ

Славич Б. С.,

*3 курс, факультет європейського права та правознавства
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Як відомо, Україна офіційно задекларувала своє бажання приєднатися до Європейського Союзу. Однак для досягнення поставленої мети нашій країні потрібно виконати чимало завдань та умов, однією з яких є адміністративно-територіальна реформа. Реформування системи управління державою та територіального устрою відбувається з метою надання реальної можливості для людини отримати максимальну кількість послуг від органів влади на кожному рівні управління. Саме людина та задоволення її потреб повинні опинитися в центрі уваги влади, яка для ефективної реалізації покладених на неї функцій отримає необхідні повноваження і у той же час буде нести всю повноту відповідальності за втілення в життя цих функцій [1].

У процесі реформування відбуватиметься приведення українського законодавства у відповідність до Європейської хартії місцевого самоврядування, що ратифікована Верховною Радою України. В цій Хартії зазначено, що саме органи місцевого самоврядування забезпечують ефективне і близьке до громадянина управління та безпосередню участь людини у державних справах, що є одним із головних демократичних принципів.

Застосування норм Хартії та європейської практики адміністративно-територіальної організації держави є необхідною умовою на шляху інтеграції України до світової спільноти, зокрема до Європейського Союзу [2].

Питання реформування державного управління завжди було гострим для українського суспільства. Недосконалість системи влади й досі залишається головною перешкодою проведення соціальних та економічних перетворень. Справа в тому, що сучасна система адміністративно-територіального устрою склалася в Україні в період панування радянської влади, побудована на тоталітарних засадах і в такому вигляді була вживлена в тіло незалежної Української держави в період її становлення. Вона характеризується високим ступенем централізації влади по лінії уряд – область – район – сільрада (міська рада, селищна рада) та позбавленням представницьких органів на місцях можливості проводити ефективну політику в інтересах людини, тобто надавати громадянам доступні якісні послуги. Ця система на сьогодні є основною перешкодою для проведення ефективних соціально-економічних перетворень, вона вносить дисбаланс у фінансову сферу та не забезпечує ефективними державними послугами громадян України. Адміністративний поділ не враховує принципів економічної доцільності, що призводить до суттєвих соціально-економічних та територіальних диспропорцій [3].

На нашу думку, це визначає необхідність проведення адміністративно-територіальної реформи. У більшості європейських країн головним суб'єктом місцевої влади і розпорядником бюджету є базова територіальна громада, яка складається з жителів одного чи кількох невеликих і близько розташованих населених пунктів. Вважаємо, прикладом може бути адміністративно-територіальний устрій Республіки Польща, але при розгляді польської моделі необхідно враховувати територіальну специфіку України. Утворення адміністративно-територіальних одиниць повинно здійснюватись з урахуванням насамперед економічних, політичних, екологічних, географічних, демографічних, історичних і культурних факторів. Самодостатньою територіальною громадою можна вважати таку громаду, яка володіє відповідними матеріальними і фінансовими ресурсами, територією та

об'єктами соціальної інфраструктури, необхідними для ефективного виконання покладених на громаду завдань і функцій [4]. Досвід державного управління в демократичних європейських країнах свідчить про те, що централізація влади на певному етапі призводить до неефективності або навіть недієздатності системи державного управління. Натомість саме децентралізація влади з сильними інститутами місцевого самоврядування сьогодні є провідною формою державної організації розвинутих країн, яка підтвердила свою економічну перевагу над централізованою формою державної організації. Виходячи з зазначеного, проведення адміністративно-територіальної реформи повинно забезпечувати реалізацію принципів децентралізації та субсидіарності, які передбачають утворення в рамках держави самостійних одиниць як носіїв місцевого самоврядування, а також надання таким самоврядним одиницям широкого кола прав та повноважень [5].

Реалізація цих принципів зробить можливим для місцевих громад на практиці реалізовувати місцеве самоврядування, під яким розуміють право і реальну можливість громад регулювати та управляти значною частиною державних справ у межах, визначених законом, на підставі власної відповідальності та на благо власного населення.

На нашу думку, адміністративно-територіальна реформа має сприяти вирішенню двох основних завдань:

- по-перше, створити ефективну систему державного управління, делегувати управлінські функції згори донизу, сприяти всебічному розвитку місцевого самоврядування;
- по-друге, поліпшити територіальну організацію державної влади і управління соціально-економічним та екологічним розвитком регіонів, упорядкувати адміністративно-територіальний устрій держави, оптимізувати функціонально-територіальну структуру життєдіяльності населення, унеможливити сепаратизм і федералізм.

У такому контексті основними принципами проведення адміністративно-територіальної реформи повинні бути:

1) функціонально-територіальна системність (взаємозв'язок соціально-економічного розвитку, систем розселення населення і адміністративно-територіального устрою);

2) чіткий розподіл функціональних обов'язків, ієрархічна простота управлінської системи;

3) економічність і наближення органів управління до потреб народу, до потреб людини;

4) соціально-економічна та екологічна пріоритетність як основа стабільного і збалансованого розвитку держави.

Нам видається, у нових умовах переходу економіки України до ринкових відносин і децентралізації влади й управління немає жодної потреби укрупнювати адміністративні райони і створювати інші адміністративно-територіальні одиниці (повіти), доцільно лише зменшити контрастність площ і чисельність населення адміністративних районів з урахуванням особливостей природно-господарських зон, рівнів урбанізації та соціально-економічного розвитку території. Територіальна громада повинна мати всі фінансові та матеріальні можливості для виконання своїх функцій – забезпечення населення громадськими послугами на рівні гарантованих соціальних стандартів [5]. «Ядрами» таких громад мають бути транспортні та обслуговуючі центри (малі міста, містечка, селища, окремі великі села із зручним транспортно-географічним положенням). За обґрунтуванням науковців-проектантів, у межах пересічного сільського адміністративного району доцільно сформувати дві територіальні громади з населенням, не меншим за 40 тис. осіб, і територією, не меншою однієї тисячі квадратних кілометрів. Із урядової інформації відомо, що в Україні є 10623 територіальних громад і стільки ж повинно бути місцевих бюджетів. Це означає, що на середній адміністративний район припадає близько 20 територіальних громад. Доцільною є думка, що їхню кількість слід скоротити, щоб у середньому в сільському районі було 3-4 повноцінні територіальні громади [6].

Отже, вважаємо, що кожний адміністративно-територіальний устрій є відображенням відповідної епохи та адміністративно-управлінських потреб суспільства. Слід відзначити, що із суспільними змінами спостерігалася невідповідність існуючого адміністративно-територіального устрою суспільному ладу. Це все супроводжувалося змінами адміністративно-територіального поділу. На сьогодні склалися нові умови, які потребують удоско-

налення існуючого адміністративно-територіального поділу з урахуванням історичних, економічних, суспільних чинників для здійснення ефективного переходу до сталого розвитку території України.

Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного, фінансового, інформаційного та європейського публічного права, к.ю.н. Свида Тетяна Олександрівна.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Курс адміністративного права України: підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, та ін. / за ред. В.В. Коваленка. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 808 с.

2. Соскін О.І. Модель адміністративно-територіальної реформи в Україні [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://soskin.info/ea/2006/9-10/20060921.html>

3. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р / Кабінет Міністрів України. – К.: Урядовий кур'єр – 2014 – с.12

4. Адміністративно-територіальна реформа в Україні: оптимальна модель/ за заг. ред. О.І. Соскіна. – К.: Інститут трансформації суспільства, 2007. – 288 с.

5. Безсмертний Р.П. Основні засади адміністративно-територіальної реформи в Україні [Електронний ресурс].- Режим доступу:

<http://www.adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/b19e47826f35603ec2256f29003c32ff/60e3a21fd141cd61c22571aa0027dbeb>

6. Олексій Микуляк Адміністративно-територіальна реформа в Україні: більше адміністративності, менше територіальності [Електронний ресурс].- Режим доступу:

<http://www.academia.org.ua/?p=393>